Veli-Pekka Viljanen

HE 148/2026 vp laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan perustuslakivaliokunta 2.10.2026

Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain (482/2024) voimassaoloa jatketaan 31.12.2028 asti. Lakiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Lain nykyinen voimassaolo päättyy 31.12.2026, joten kyse olisi lain voimassaoloajan jatkamisesta kahdella vuodella.

Jatkettavaksi ehdotettu laki on säädetty perustuslain 73 §:n mukaisessa perustuslain säätämisjärjestyksessä eduskunnan perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 26/2024 vp, PeVL 29/2024 vp). Lakia säädettäessä noudatettiin perustuslain 73 §:n 2 momentissa säädettyä kiireellistä menettelyä. Lain voimassaoloaikaa on sittemmin pidennetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella hieman alle 1,5 vuodella (PeVL 14/2025 vp) perustuslain 73 §:ssä mukaisessa perustuslain säätämisjärjestyksessä

Hallituksen esityksen säätämisjärjestysperustelujen mukaan hallitus katsoo, että esitys on käsiteltävä perustuslain 73 §:n mukaisessa järjestyksessä ja että asiassa on pakottavia syitä hyväksyä esitys 73 §:n 2 momentissa säädetyssä kiireellisessä perustuslain säätämisjärjestyksessä (HE, s. 32).

Hallituksen esityksen perusteluissa ei yksityiskohtaisesti käsitellä lakiehdotuksen suhdetta perustuslakiin eikä kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin aineelliselta kannalta, vaan tältä osin viitataan hallituksen esitykseen 53/2024 vp ja perustuslakivaliokunnan siitä (PeVL 26/2024 vp, PeVL 29/2024 vp) ja sen voimassaolon ajan jatkamisesta (PeVL 14/2025 vp) antamiin lausuntoihin.

Perustuslakivaliokunta yhtyi vuoden 2024 valtiopäivillä antamassaan lausunnossa hallituksen alkuperäisen esityksen arvioon, jonka mukaan lakiehdotus oli ristiriidassa perustuslain erinäisten perusoikeussäännösten kanssa. Erityisesti valiokunta käsitteli tältä osin esityksen suhdetta perustuslain 9 §:n 4 momenttiin sisältyvään ehdottomaan palautuskieltoon (PeVL 26/2024 vp, kappaleet 17-20).

Olen perustuslakivaliokunnalle 10.6.2024 ja 9.4.2025 antamissani kirjallisessa asiantuntijalausunnossa katsonut, että lakiehdotus oli ristiriidassa ainakin perustuslain 9 §:n 4 momentin ja 21 §:n kanssa, eikä sitä niin ollen voitu ehdotetussa muodossa käsitellä eduskunnassa tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta katsoi vuoden 2024 valtiopäivillä antamassaan lausunnossa, että lakiehdotus oli sisällöllisesti ongelmallinen Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Valiokunta totesi, että valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 27 artiklan mukaan valtio ei voi vedota sisäisen oikeutensa määräyksiin perusteena valtiosopimuksen täyttämättä jättämiselle (ks. N.D. ja N.T. v. Espanja, 8675/15 ja 8697/15, kohdat 109 ja 190). Perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissakin esitetyn perusteella oli kuitenkin ilmeistä, että ehdotettu sääntely voi johtaa ristiriitaan ainakin pakolaisten asemaa koskeva kansainvälinen yleissopimuksen 33 artiklaan sisältyvän palautus- ja karkotuskiellon, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklassa turvatun oikeuden elämään, 3 artiklaan sisältyvä kidutuksen kiellon, 13 artiklassa turvatun oikeuden tehokkaaseen oikeussuojakeinoon, sanotun sopimuksen 4. lisäpöytäkirjan 4 artiklaan sisältyvän joukkokarkotuksen kiellon, EU:n perusoikeuskirjan oikeuden turvapaikkaa koskevan 18 artiklan, joukkokarkotuksen kieltoa koskevan 19 artiklan, kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 6 artiklassa turvatun oikeuden elämään, 7 artiklaan sisältyvän kidutuksen kiellon, kidutuksen kieltoa koskevan YK-sopimuksen, eurooppalaiseen yleissopimukseen kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi sisältyvien sopimusmääräysten sekä eri erityisryhmiä (naiset, lapset, vammaiset) koskevien yleissopimusten määräysten kanssa. Vastaava arvio voitiin esittää lakiehdotuksen suhteesta vuonna 2006 tehtyyn kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen, joka sisältää nimenomaisen palautuskieltoa koskevan määräyksen samoin kuin vuonna 2011 tehtyyn naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevaan Euroopan neuvoston yleissopimukseen (PeVL 26/2024 vp, kappale 40).

Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että sanotuista ihmisoikeusvelvoitteista keskeisimmät on kirjoitettu ehdottomaan muotoon. Esimerkiksi palautuskielto lukeutuu ehdottomina, kaikissa oloissa loukkaamattomina pidettyjen ihmisoikeuksien joukkoon, joista ei Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan ja KP-sopimuksen 4 artiklan määräysten, sellaisina kuin ne ilmenevät Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja YK:n

ihmisoikeuskomitean oikeuskäytännössä, perusteella saa poiketa edes sodan tai muun yleisen hätätilan aikana. Vallitseva kanta kansainvälisessä oikeudessa on, että myös kansainvälinen tapaoikeus sisältää palautuskiellon. Palautuskiellon ehdottomuus ei riipu myöskään ihmisen omasta toiminnasta (ks. esim. A ja muut v. Yhdistynyt kuningaskunta, 3455/05, kohta 126). Perustuslakivaliokunnan mielestä jo hallituksen esityksessä sanotun perusteella oli ilmeistä, että sääntely on ristiriidassa palautuskiellon ehdottomuuden kanssa. Kaikkien maahantulijoiden osalta ei ennen maasta poistamista tai pääsyn estämistä tehdä arviota estämisen tai poistamisen vaikutuksista. Ristiriita johtuu myös siitä, ettei asiassa tehdä päätöstä eikä asiassa voi valittaa. Lakiesitykseen sisältyvä ohjaaminen paikkaan, jossa hakemuksia otetaan vastaan, ei sellaisenaan vielä takaa pääsyä arviointiin. Vastaavia huomioita voidaan tehdä tähän läheisessä yhteydessä olevan joukkokarkotuksen kiellon, oikeuden yksilölliseen harkintaan ja oikeuteen hakea turvapaikkaa osalta sekä näihin kytkeytyvien menettelyllisten vaatimusten sekä oikeusturvakeinojen osalta. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan sääntely ei sanotun mukaisesti ollut yhteensopivaa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa (PeVL 26/2024 vp, kappaleet 41-43).

Huolimatta siitä, että perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan totesi lakiehdotuksen sisällölliset ongelmat kansainvälisten ihmisoikeussopimuksen näkökulmasta valiokunta ei antanut niille loppuarviossaan olennaista merkitystä, vaan tyytyi arvioimaan poikkeuslakimenettelyn käyttömahdollisuutta irrallaan lakiehdotuksen suhteesta kansainvälisiin sopimuksiin.

Oman käsitykseni mukaan perustuslakivaliokunnan lausunnot PeVL 26/2024 vp ja PeVL 14/2025 vp ovat tältä osin alttiita perustavanlaatuiselle valtiosääntöoikeudelliselle kritiikille. Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet ovat kansainvälisoikeudellisen asemansa vuoksi erityisesti perusoikeusliityntäisissä yhteyksissä merkittävästi supistaneet poikkeuslakimenettelyn legitiimiä käyttöalaa. Poikkeuslakimahdollisuudesta riippumatta kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista seuraa aineellisia suojavaatimuksia monille sellaisille oikeuksille, jotka samalla ovat valtionsisäisiä perusoikeuksia (ks. HE 309/1993 vp, s. 27). Ihmisoikeussopimukset tavallaan osoittavat sen äärirajan, jonka jälkeen perusoikeussuojaa ei voida riittävällä tavalla turvata menettelyllisin keinoin, vaan jonka ylittyä yksilön oikeuden asianmukainen turvaaminen edellyttää lakiehdotuksen muuttamista tai lain säätämisestä luopumista. Vetoaminen poikkeuslain käyttämiseen perusoikeuksia koskevan valtiosääntöoikeudellisen ongelman poistamiseksi ei riitä silloin, jos

samanaikaisesti on olemassa ristiriita paitsi lakiehdotuksen ja perustuslain välillä, myös lakiehdotuksen ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden välillä.

Katson edelleen huolimatta perustuslakivaliokunnan aikaisemmista lausunnoista, että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen perustuslainmukaisuutta ja suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin koskevassa arvioinnissa valtiosääntöoikeudellisena lähtökohtana tulisi olla se seikka, että Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet ovat supistaneet perustuslain 73 §:ssä tarkoitetun poikkeuslakimenettelyn hyväksyttävää käyttöalaa niin, että sitä ei voida valtiosääntöoikeudellisesti kestävällä tavalla käyttää sellaisten perustuslaista poikkeavien lakien säätämiseen, jotka ovat samanaikaisesti ristiriidassa myös Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Korostan, että perustuslakivaliokunnan perustuslain 74 §:ssä säädettynä tehtävänä on antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Valiokunta ei voi rajoittaa valvontatehtäväänsä vain kansallisen perustuslain näkökulmasta tehtävään säätämisjärjestysarvioon, vaan sen tulee valvoa myös kansainvälisten ihmisoikeussopimusten noudattamista lakeja säädettäessä. Tältä osin riittävänä ei voida pitää mahdollisten ristiriitojen havainnointia ja viittausta siihen, että nyt käsiteltävänä olevan lain tarkoittama sääntely on ”altis ihmisoikeussopimuksiin pohjautuville valvonta-arvioille” (vrt. PeVL 26/2024 vp, kappale 43). Oman käsitykseni mukaan kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden vastaisten lakien säätäminen ei ole valtiosääntöisesti sallittua ja perustuslakivaliokunnan tulisi ponsilausumassaan selvästi osoittaa, ettei tällaisia lakeja voida säätää edes perustuslain 73 §:n tarkoittamina poikkeuslakeina eli rajattuina poikkeuksina perustuslaista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sinänsä ainoastaan voimassa olevan poikkeuslain voimassaoloajan jatkamisesta. Esitystä ei voida kuitenkaan arvioida ainoastaan formaalina lain voimassaoloajan pidentämisenä, koska taustalla ovat edellä kuvatut perustuslakivaliokunnankin toteamat aineelliset poikkeamat perustuslaista ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vaatimuksista.

Arvioitaessa sääntelyn ja sen voimassaoloajan jatkamista on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, että tähän mennessä lakia ei ole sen yli kahden vuoden voimassaoloaikana vielä sovellettu kertaakaan eikä sen tarkoittaman välineellistetyn maahantulon tilannetta

ole sen voimassaoloaikana esiintynyt. Myöskään lain 3 §:n tarkoittamaa päätöksentekotilanne lain soveltamisesta ei ole käytännössä aktualisoitunut kertaakaan.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan esityksen tavoitteeksi torjua maahantulon välineellistämisen muodossa Suomeen kohdistettavaa painostusta ja vahvistaa rajaturvallisuutta. Tavoitteena on varautua maahantulon välineellistämisen vakavimpiin tilanteisiin ja varmistaa viranomaisten toimintamahdollisuudet myös niiden aikana (HE, s. 18). Perusteluissa todetaan myös, että välineellistetyn maahantulon uhka Suomen itärajalla jatkuu toistaiseksi korkeana. Rajavartiolaitoksen tietojen ja arvioiden mukaan Venäjän valtiollisilla toimijoilla on edelleen kyky käyttää välineellistettyä maahantuloa valtiollisena välineenä, jolla voidaan vakavasti vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta tai täysivaltaisuutta. Mikään käytettävissä olevista tiedoista ei esityksen mukaan viittaa siihen, että Venäjän viranomaiset olisivat Suomen vastaisella rajalla muuttaneet toimintamalliaan tai aikomuksiaan (HE, s. 7). Tältä osin hallituksen esityksen perustelut vastaavat sanasta sanaan aikaisempaa voimassaoloajan pidentämistä koskevaa hallituksen esitystä (ks. HE 18/2025 vp, s. 8).

Vaikka esityksen taustalla on sinänsä painavia perusoikeusjärjestelmänkin näkökulmasta hyväksyttäviä syitä, tulee lisäksi ehdotetun sääntelyn olla **välttämätön** hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi. Jo kansallisesta näkökulmasta poikkeuslakimenettelyyn turvautumisen kynnys tulisi olla merkittävän korkealla. Tältä osin välttämättömyysvaatimuksen täyttyminen edellyttää nähdäkseni huomattavasti eritellympää arviota juuri tällaisen sääntelyn välttämättömyydestä ja mahdollisen uhkan välittömyydestä. Jos lain soveltamiselle ei ole ilmennyt välttämätöntä tarvetta lain tähänastisena voimassaoloaikana, miten voidaan uskottavasti perustella sen voimassaoloajan pidentämisen välttämättömyyttä ehdotetulla tavalla. Samoin tulisi edellyttää tarkempia perusteluja ehdotetulle voimassaoloajan pituudelle.

Perustuslakivaliokunnan argumentaatiossa lausunnossa PeVL 26/2024 vp on keskeisellä sijalla seuraava kappale:

> (49) Mikäli oikeusvaltion täysivaltaisuus ja kansallinen turvallisuus ovat vakavassa vaarassa, oikeusvaltiollakin täytyy perustuslakivaliokunnan mielestä olla oikeus ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat vaaran torjumiseksi välttämättömiä, vaikka välttämättömät torjuntatoimenpiteet näyttäisivät olevan ristiriidassa ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa, jos niitä laadittaessa ja niihin sitouduttaessa kyseisen kaltaista vakavaa varaa aiheuttavaa toimintaa ei ole osattu ottaa huomioon. Olennaista on, että oikeusvaltiossa on laissa

> säädettävä toimivaltuuksista, joita etukäteen arvioituna voidaan pitää välttämättöminä edellä tarkoitetun vaaran torjumiseksi.

Perustuslakivaliokunta on toistanut tämän kannanottonsa lausunnossa PeVL 14/2025 vp, kappale 17). Tuolloin valiokunta piti lisäksi selvänä, että Suomi sitoutuessaan Euroopan ihmisoikeussopimukseen sen lisäpöytäkirjoineen sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ole hyväksynyt sitä, että niiden mukaisia velvoitteita väärin- ja hyväksikäyttämisellä vieras valtio saisi vakavasti vaarantaa Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden (PeVL 14/2025 vp, kappale 17).

Lainatut lausuntojen kohdat viittaavat oikeusvaltion oikeuteen puolustaa itseään siihen kohdistuvia uhkia vastaan, viime kädessä keinoin, jotka eivät näytä täyttävän oikeusvaltion itsensä asettamia vaatimuksia, kuten valtion kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita. Keskustelu oikeusvaltion itsepuolustuksesta on tärkeää ja tällaisella oikeusvaltion itsepuolustusargumentilla voi olla joissakin tilanteissa tiettyä painoarvoa, mutta pidän periaatteessa ongelmallisena ja vaarallisenakin, jos tällaisella yleisluonteisella kannanotolla perustellaan sitä, ettei valtion tule noudattaa perustuslakiaan tai sitä velvoittavia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia täysimääräisesti. Juuri perustuslaki ja ihmisoikeussopimukset ja niiden tunnollinen noudattaminen ovat demokratian ja oikeusvaltion tärkeimpiä takeita. Kiinnitän huomiota myös siihen, että kansainväliset ihmisoikeussopimukset ovat ottaneet huomioon sopimusvaltioiden tarpeen poiketa poikkeuksellisissa olosuhteissa tietyistä ihmisoikeusvelvoitteista (esim. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artikla). Tällaiset poikkeusmahdollisuudet rajoittuvat kuitenkin kansakunnan elämää uhkaaviin poikkeusoloihin ja siltäkin osin tietyt oikeudet (kuten oikeus elämään ja kidutuksen kielto) on suljettu poikkeusmahdollisuuden ulkopuolelle. Nyt käsillä olevassa tilanteessa ollaan vielä merkittävän kaukana kansakunnan elämää uhkaavista poikkeusoloista, joten osittainenkin irrottautuminen Suomen ihmisoikeusvelvoitteista viittaamalla yleisluontoisesti oikeusvaltion itsepuolustautumisoikeuteen on tämä huomioon ottaen valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista.

Kokoavasti totean valtiosääntöoikeudellisena kannanottonani, että jatkettavaksi ehdotettu laki väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi on sisällöltään ristiriidassa perustuslain 9 §:n 4 momentin ja 21 §:n kanssa, samoin kuin edellä esitetyllä ja perustuslakivaliokunnankin toteamalla tavalla useiden Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa. Lain voimassaoloajan merkitsee aikaisemman poikkeuksen laajentamista, eikä sitä voida toteuttaa tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta ei tule kuitenkaan käsitykseni mukaan hyväksyä myöskään perustuslain 73 §:n tarkoittamassa perustuslain säätämisjärjestyksessä. Tässä kantani poikkeaa edelleen perustuslakivaliokunnan aikaisemmin omaksumista kannanotoista (PeVL 26/2024 vp ja PeVL 14/2025 vp). Poikkeuslakimenettelyllä ei voida poistaa ristiriitaa kansallisen oikeuden ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten välillä. Tämän vuoksi poikkeuslakimenettelyyn ei tule turvautua tilanteissa, joissa poikkeuslaki merkitsisi ristiriitaa Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Pidän valtiosääntöoikeudellisesti perusteltuna omaksua lähtökohdaksi arvioitaessa nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen perustuslainmukaisuutta ja suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin valtiosääntöoikeudellisena, että Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet ovat supistaneet perustuslain 73 §:ssä tarkoitetun poikkeuslakimenettelyn hyväksyttävää käyttöalaa niin, että sitä ei voida valtiosääntöoikeudellisesti kestävällä tavalla käyttää sellaisten perustuslaista poikkeavien lakien säätämiseen, jotka ovat samanaikaisesti ristiriidassa myös Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Olen hyvin tietoinen siitä, että perustuslakivaliokunta on hahmottanut poikkeuslain käyttöalaa toisin aikaisemmissa lausunnoissaan PeVL 26/2024 vp ja PeVL 14/2025 vp. Käsitykseni mukaan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien noudattamisen valvontaa ei voida kuitenkaan valtiosääntöoikeudellisesti kestävästi eriyttää siten, että perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa ei otettaisi huomioon samanaikaisesti sekä kansallisen perustuslain että kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vaatimuksia. Kansainvälisesti poikkeuksellisen ja perustuslain arvovallan kannalta jo lähtökohtaisesti ongelmallisen poikkeuslakimenettelyn avulla ei voida valtiosääntöoikeudellisesti kestävästi oikeuttaa ihmisoikeussopimusten vastaisten lakien säätämistä.

Tältä osin kiinnitän huomiota siihen, että vaikka perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisiin tehtäviin kuuluu perustuslain 74 §:n mukaan antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, ei valiokunta tätä tehtäväänsä toteuttaessaan voi irrottautua ihmisoikeussopimusten kansainvälisten valvontaelinten sopimuksia koskevista tulkinnoista. Euroopan ihmisoikeussopimuksen auktoritatiivinen tulkitsija on Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, jonka tuomiot sitovat Suomea ihmisoikeussopimuksen 46 artiklan perusteella niissä jutuissa, joiden osapuoli Suomi on. Suomen sidottuisuus ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytäntöön on kuitenkin tosiasiassa tätä merkittävästi laajempi. Ihmisoikeustuomioistuin on sopimuksen

auktoritatiivinen tulkitsija ja sen tulkintakäytäntö määrittää kattavasti ihmisoikeussopimuksen sopimusartiklojen tulkintaa.

En ole edellä käsitellyt lakiehdotuksen suhdetta EU-oikeuteen. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että lakia koskevien hallitusten esitysten (HE 53/2024 vp ja 18/2025 vp) sekä hallintovaliokunnan mietintöjen (HaVM 15/2024 vp ja HaVM 14/2025 vp) mukaisesti voidaan edelleen todeta, että SEU 4 artiklan 2 kohta ja SEUT 72 artikla antavat tarvittavan oikeutuksen sille, että esityksen kanssa ristiriidassa oleviksi katsottavasta EU:n sekundaarioikeudesta poiketaan ja että laki voidaan säätää ja sitä voidaan soveltaa (HE, s. 16). En ole – ottaen huomioon EU-oikeuden ja kansallisen oikeuden välistä suhdetta koskevat periaatteet – vakuuttunut siitä, että tällainen lähestymistapa on EU-oikeudellisesti kestävä.

Hallituksen esityksessä on päädytty katsomaan, että ehdotettua voimassaoloaikaa voidaan pitää ”ajankohtaisen turvallisuustilanteen ja oikeudellisen viitekehyksen sekä niiden kokonaisarvioiden perusteella perusteltuna ja välttämättömänä”. Hallituksen esityksen mukaan turvallisuustilanteen muutos on osoittautunut pitkäaikaiseksi eikä tällä hetkellä turvallisuustilanteessa ole nähtävissä olennaisia muutoksia (HE, s. 30). Minulla ei sinänsä ole epäilyksiä hallituksen esityksen turvallisuustilannetta koskevasta arviosta. Toisaalta tältä osin on syytä arvioida nimenomaan ehdotetun lain välttämättömyyttä turvallisuustilanteen muodostamaa taustaa vasten. Olennaisena seikkana pidän sitä, että vaikean turvallisuustilanteen johdosta itärajan raja-asemat on suljettu ja tämä seikka lienee tärkein tekijä, joka on olennaisella tavalla estänyt välineellistettyä maahantuloa Suomeen. Se, mikä lisäarvo ns. rajalailla on tässä ollut, on vaikea arvioida.

Ehdotetun voimassaoloajan pituuden arvioinnin kannalta kiinnitän huomiota siihen, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa on vireillä useita Latviaa, Liettuaa ja Puolaa vastaan tehtyjä valituksia, jotka liittyvät kyseisten maiden ja Valko-Venäjän välisten rajojen tilanteeseen vuosina 2021–2023. Näistä valituksista kolme (C.O.C.G. ja muut v. Liettua, nro 17764/22; H.M.M. ja muut v. Latvia, nro 42165/22; ja R.A. ja muut v. Puola nro 42120/22) siirrettiin vuoden 2024 kevään ja kesän aikana Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuren jaoston käsiteltäväksi. EIT on myöntänyt Suomelle sivuväliintulo-oikeuden kyseisissä valitusasioissa (ks. HE, s. 18). Näiden asioiden ratkaisulla voi olla oikeudellista merkitystä arvioitaessa jatkettavaksi ehdotetun lain suhdetta Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Pidän todennäköisenä, että näitä asioita koskevat tuomiot annetaan

ennen pidennettäväksi ehdotetun voimassaoloajan päättymistä. Tämä seikka on yksi argumentti, joka puoltaa hallituksen esityksessä ehdotettua lyhyempää voimassaoloaikaa, mikäli perustuslakivaliokunta katsoo, että perustuslain 73 §:n tarkoittama poikkeuslakimenettely on tässä yhteydessä käytettävissä.